

Mondjuk és mutassuk!

A 2019. évi Országos Könyvtári Napok rendezvényei a Mezőgazdasági Könyvtárban

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség szervezésében, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 2019. szeptember 30. és október 6. között került sor a XIV. Országos Könyvtári Napokra. Az országos rendezvénysorozat keretében a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár Mezőgazdasági Könyvtára változatos programokkal várta az érdeklődőket. Idén az országos rendezvénysorozat mottója: *Könyvtárak az emberért – felelőségünk a földért* volt. Ez a gondolat számos kapcsolódási lehetőséget kínált országos szakkönyvtárunk számára, amely gyűjtőkörénél fogva gazdag kiadványállománnyal rendelkezik a fenntartható mezőgazdaság és élelmiszerellátás, a természet- és környezetvédelem, valamint a vízügy területén, és emellett az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO) letéti könyvtára.

Október másodikán, szerdán 17 órai kezdettel *Művészek a környezetvédelemért – Újrahasznosítás korunk művészetében* című programunkra vártuk a fenntarthatóság és a művészetek kapcsolata iránt érdeklődőket. Rendezvényünkkel a képző- és iparművészet nézőpontjából jártuk körül a hulladékhasznosítás témáját. A rendezvény szervezője, Vincze Petronella iparművész, raktári és reprográfiai csoportvezető munkatársunk bevezető előadásában elmondta, hogy a művészetben napjainkban egyre nagyobb teret hódít az újrahasznosítás. Szavai alátámasztásaként hulladék alapanyagokból készült érdekes, esztétikus, hasznos és elgondolkodtató alkotásokat mutatott be. Kiemelte a *Trash Art Magyarország* művészeti programot, amelyben az évenként változó tematikájú pályázaton induló szobrászok műveiken keresztül reagálnak a 21. század problémáira, felhívva a figyelmet fogyasztási

szokásaink árnyoldalaira és a globális hulladékkrízisre. A *Trash Art Magyarország* először 2017 májusában a Nemzetközi Természetfilm Fesztivál keretében, Gödöllőn, szobrokkal és installációkkal mutatkozott be. Azóta is, évről évre a fesztivál kísérőprogramja keretében kerül sor a pályázat eredményhirdetésére és az alkotások kiállítására. 2019-ben a víz, mint a Föld felszínén és felszíne alatt, valamint az emberi testben is jelen lévő „őselem” került a program fókuszába. A témához kapcsolódó alkotások, augusztusban bemutatásra kerültek a Sziget Fesztivál Art Zone programjának keretében is, ahol széles nemzetközi látogatóközönség is megtapasztalhatta, hogy az újszerű stílus, látásmód és eszközhasználat révén a látszólag értéktelen hulladék hogyan éled művészeti alkotásként újjá.

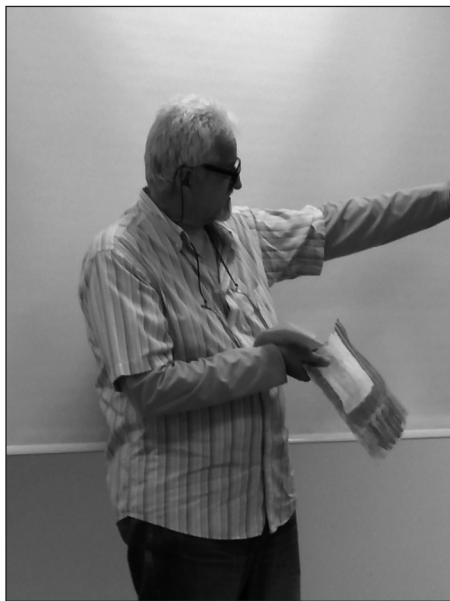
Hrotkó Csenge, a Károli Gáspár Református Egyetem pszichológia szakos hallgatója *ZERO TO HERO: egy tréningbét beszámolója és a kapcsolódó gondolatok* című előadása keretében egy, az újrahasznosítás jegyében a közelmúltban zajlott nemzetközi diákprogram (Erasmus+Youth in Europe) tréningjét mutatta be. Az *AJ Inter* nevű, a dél-spanyolországi Jerez de la Fronterai székhelyű ifjúsági szervezet kiemelt törekvése a fenntartható fejlődés előmozdítása az európai kultúráinkban rejlő kézműves eszközökön keresztül. A huszoneves korosztály számára szervezett, a formális oktatás keretein kívül zajló, a helyi lakosság és a közösségi média eszközeinek bevonásával, több éve működő, erősen gyakorlatorientált képzési forma a könyvtárak számára is hasznos tapasztalatforrásnak kínálkozik. Közösén megtekintettük a projekthét keretében elkészített kisfilmet, amely játékos formában hívja fel a figyelmet a „három R” (*reduce, reuse, recycle* – csökkenteni, újra felhasználni, újrahasznosítani) tudatos alkalmazásának fontosságára mindennapi szokásaink terén. Az előadó beszámolója zárásaként újrahasznosított anyagokból saját maga által tervezett és készített ruhái, táskái, ékszerei és lakberendezési tárgyai közül mutatott be néhányat. A készítőjük ökotudatos szemléletét tükröző tárgyak kreatív anyaghasználatukkal és formavilágukkal nagy sikert arattak a résztvevők körében.

Következő előadónk Laukó Pál festőművész, a *Balatonfüzűői Művésztelep* egyik alapítója, a Budapesti Képező Stúdió tagja volt. Papírnyomatai a figurativitás és nonfigurativitás határán egyensúlyoznak, jellemzőjük a kiegyensúlyozott szerkezet, szuggesztív kifejezőmód. Alapvetően újrahasznosított anyagokkal dolgozik, magát „újrahasznosító művészként” definiálja. Az alkotási folyamat során a különböző helyekről származó, gondosan összegyűjtött papírdarabokat felaprítja, ledarálja, és kötőanyag hozzáadásával ebből alakítja ki képei hordozófelületét. Előszeretettel használja a narancs, a vörös és a zöld szín árnyalatait, több alkotásán jelek, formák, nyomatok láthatóak. Az ezek elkészítéséhez használt papírdúcok szintén hulladék anyagok (pl. hullámpapír, parafa dugó, spárgadarabok) hasznosításával készülnek. Az alapanyagok kiválasztásában komoly szerepe van a művész személyes motivációjának, a Föld erőforrásainak kímélése iránti elkötelezettségének. Az alkotómunkán kívül, a mindennapok során is tudatosan, nagy odafigye-

léssel törekszik csökkenteni a maga és környezete ökológiai lábnyomát, legyen szó akár a háztartási áram-, akár a vízhasználat mérsékléséről. Laukó Pál alkotói hitvallása („azt festem, amit érzek”) kifejezi, hogy az őt emocionálisan megérintő témák, köztük a környezet-tudatos és -etikus életmódra törekvés, hangsúlyos szerepet kapnak művészi önkifejezésében. Művészi útravalójának fontos eleme a türelem, a fokozatosság és a feleslegesről való lemondás. Ezek olyan tulajdonságok, amelyek nemcsak a művészi alkotás során érdemesek követésre, hanem környezettudatosságra törekvő mindennapi életünkben is.

Hrotkó Csenge

Laukó Pál

Az előadásokat követően a helyszíneként szolgáló Ujhelyi Imre kiállítótermünk műhellyé alakult, a hallgatókból alkotók, az előadókból pedig az alkotást segítő mentorok lettek. A workshop keretében hulladékból egyedi alkotásokat készítettek a vállalkozó kedvű résztvevők: régi farmernadrágok és más ruhadarabok felhasználásával könyvborítók, hulladék kartondobozokból készített nyomódúcok segítségével színes festéknyomatok születtek. A workshopon készült alkotásokból kamarakiállítás rendeztünk könyvtárunk Tessedik Sámuelről elnevezett rendezvénytermében.

Október harmadikán *Fenntarthatóság a könyvtárban és környezetünkben* című programunk keretében arra kerestünk választ, hogy mit tesznek és mit tehetnek a könyvtárak, szakmai egyesületek és civil közösségek a fenntarthatóságért és az ökológiai szemlélet terjesztéséért. A megjelenteket Lükőné Örsi Gabriella, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár könyvtári főigazgató-helyettese kö-

szöntötte. Bevezetőjében elmondta, hogy a rendezvény a Mezőgazdasági Könyvtár által az Országos Könyvtári Napok keretében az előző években rendezett szakkönyvtári szakmai napok (2016-ban *Zöld szakmai nap*, 2017-ben *Szakkönyvtári nap a víz jegyében*, 2018-ban *Kert, közösség, könyvtár*) folytatásának tekinthető. A délelőtti folyamán négy előadás hangzott el, az első előadást Lüköné Örsi Gabriella tartotta *Nem babra megy! Mezőgazdasági Könyvtár a fenntarthatóság szolgálatában* címmel. Előljáróban, a mezőgazdaság definíciójából kiindulva bemutatta az agrikultúra sokrétű kapcsolódását a fenntarthatóság gondolatköréhez. Összefoglalta a Föld népességének nagyarányú gyarapodása következtében világszinten tapasztalható változási tendenciákat. Ezek köréből kiemelte, hogy az intenzív mezőgazdálkodás terjedésének több velejárája, a termőtalaj eróziója, a talajvíz elszennyeződése, a vidéki közösségek szétesése, a gazdálkodók életkörülményeinek romlása és a termelési költségek emelkedése globális szinten veszélyezteti a környezeti és társadalmi egyensúlyt. Lehetséges kiútként a fenntartható mezőgazdálkodást mutatta be. Ennek célja, hogy az emberiség élelmiszer- és nyersanyagigényét úgy elégítse ki a jelenben, hogy ezek a források a jövő nemzedékek számára is biztosítva legyenek. Ez a fajta gazdálkodásmód az egészséges környezet fenntartását, a gazdasági megtérülés, jövedelmezőség és a társadalmi és gazdasági különbségek mérséklésének szempontját egyaránt szem előtt tartja. Rámutatott, hogy óriási az érdekellentét a hatalmas, többnyire nemzetközi vállalatok profitéhsége és a fenntarthatóság iránt elkötelezettek szemléletmódja között. Előadónk úgy foglalt állást, hogy a pillanatnyi és a távlati érdekek egymásnak feszülésekor a világnépesség növekedése jelentette nyomás alatt sem engedhetjük meg a szerves anyagok eltékozlását, az emberi léttér szennyezését káros anyagokkal.

Lüköné Örsi Gabriella és a hallgatóság

Lükőné Örsi Gabriella a könyvtárak tevékenységére áttérve hangsúlyozta, hogy a földművelés ma már nem egy „apáról fiúra” szálló mesterség, hanem komoly elméleti háttérrel igénylő szakma. Az agrárszaktudás megszerzésének és gyarapításának elősegítéséhez, a képzés és önképzés támogatásához, az ökológiai rendszerszemléletű gondolkodás terjedéséhez, a szemléletváltás előmozdításához a könyvtárak dokumentumgyűjteményükkel, szolgáltatásaikkal, tudományos és ismeretterjesztő rendezvényeikkel jelentős mértékben hozzájárulhatnak. A Mezőgazdasági Könyvtárból első példaként a Zöldolvasót említette. A könyvtár munkatársai 2015-ben alakították ki ezt, a fenntarthatóság gondolatát támogató tematikus olvasótermet, amelyben mintegy 1500 külföldi és magyar szak- és ismeretterjesztő könyv, valamint folyóirat található szabadpolcon. A Zöldolvasó a globális környezeti és társadalmi problémák, a környezettan, és környezetvédelem, a természetvédelem, a természetismeret és természetjárás, a környezettudatos életmód, a környezeti nevelés, valamint az ökológiai szemléletű növénytermesztés és állattartás témaköre iránt érdeklődők számára egyaránt kínál olvasnivalót, kölcsönözhető kiadványokat.

A Mezőgazdasági Könyvtár több ismeretterjesztő sorozattal várja az érdeklődőket. A *Mit érdemes tudni?* sorozat keretében a mezőgazdasággal, az élővilággal és a környezethasználattal kapcsolatos ismeretterjesztő előadások hangzanak el. A részvétel nem igényel szakmai háttérismereteket, céljuk a természeti környezettől elszakadt városi emberek alapvető ismereteinek bővítése. Az *év fajai* sorozat keretében az év fája, vadvirága, gyógynövénye, kétéltűje, ízeltlábúja, hala és emlőse kerül bemutatásra. Az előadások során az érdeklődők természettudományos ismereteik bővítése mellett a növény- vagy állatfajról készült művészeti ábrázolásokat is megtekinthetnek, illetve művelődéstörténeti érdekességeket is megtudhatnak.

A több éves múltra visszatekintő *Magyar Tudós Tárlat* sorozata keretében a könyvtár a természettudomány évfordulós hazai nagy alakjairól emlékezik meg ismeretterjesztő előadások és kamarakiállítás formájában. Az *Olvasókör* sorozatban pedig a könyvtár munkatársai hónapról hónapra egy-egy jeles, érdekes könyvet, szerzőt mutatnak be a magyar agrárszakirodalom múltjából.

A Mezőgazdasági Könyvtár környezeti nevelési tevékenysége részeként közreműködik a *Bioindikáció az iskolai oktatásban* témájú környezetvédelmi program (BISEL Program) keretében az általános és középiskolás csapatok számára meghirdetett internetes verseny szervezésében. A könyvtár csaknem másfél évtizedre visszanyúló szakmai kapcsolatot ápol az Erdei Iskola Egyesülettel. A Mezőgazdasági Könyvtár és az Erdei Iskola Egyesület együttműködése keretében jelent meg 2012-ben a *Zöld könyv. Hasznos tanácsok, jó gyakorlatok a környezeti neveléshez* című kiadvány. Az Egyesület és a Mezőgazdasági Könyvtár közös rendezvénye a Lehoczky Jánosról elnevezett díj évenkénti átadója. A 2005-ben alapított díjjal az ifjúság környezettudatos gondolkodásmódjának és magatartásának kialakulásáért

dolgozó, a fenntartható fejlődést népszerűsítő és az erdei iskola mozgalom területén kiemelkedő tevékenységet folytató szakemberek munkásságát ismerik el. A díj öttagú kuratóriumának tagjai pedagógusok, környezetvédelmi szakemberek és a Mezőgazdasági Könyvtár egy munkatársa.

A Mezőgazdasági Könyvtár környezetének megismerését szolgálják a szomszédos Vérmezőn tartott növényismereti séták és az I. kerület természeti és kulturális örökségét bemutató túrák.

Ismeretátadó és közösségépítő funkciója egyaránt van a könyvtár által szervezett növényültetési és -gondozási programoknak. A könyvtár munkatársai 2018 és 2019 tavaszán a „paradicsomot a könyvtárból” mottóval invitálták az olvasókat és a környék lakóit közös palántázásra, fűszer- és egynyári növények ültetésére. A könyvtárosok a növényekhez rövid gondozási tanácsadót mellékeltek, a későbbiekben pedig a könyvtár Facebook-oldalán közzétett bejegyzésekben hívták fel a figyelmet az aktuális teendőkre. A könyvtár madáretető és -itató, költőodú kihelyezésével és szelektív hulladékgyűjtő edények használatával is igyekszik óvni környezetét. Lükőné Örsi Gabriella elmondta, a Mezőgazdasági Könyvtár munkatársai folyamatosan keresik annak lehetőségeit, hogy a könyvtár hogyan tehetné környezetbaráttá működését. A jövőbeli tervek közül megemlítette a komposztáló létrehozását a könyvtár belső udvarán és egy botanikai tanösvény kialakítását. Szavait azzal a gondolattal zárta, hogy mindenki tehet azért, hogy ne boruljon fel az egyensúly.

Dezsényi Péter

Ezt követően Dezsényi Péter, a Zöldtető- és Zöldfal Építők Országos Szövetsége elnöke tartott előadást *Zöldtetők és zöldépületek az egészséges városokért* címmel. Dezsényi Péter az előadását azzal kezdte, hogy napjainkban változóban van a

városi zöldfelületek mennyisége, minősége, funkciója, alkalmazási helye és finanszírozása. Ennek három oka van. Az első, hogy kezdik felismerni a zöldfelületek társadalmi, ökológiai és gazdasági hozzáadott értékét. A 21. században kezd általánossá válni a városi zöld infrastruktúra stratégiai szintű fejlesztése. Másodszor a városi zöldfelületek fontosak a klímaváltozás várható hatásainak mérséklésében, a csapadékvíz-gazdálkodás kihívásaiban és a városi hő elleni küzdelemben. Harmadszor fontosak a városok az ökológiai hálózatokban. Manapság kezdik belátni, hogy a városi zöldfelület is része a teljes ökoszisztémának. Egyre több a természetes vagy félig természetes felület a városokban. Fontos a városi biodiverzitás. A városi zöldfelületek a környezet iránt érzékenyebbé formálják a városlakók szemléletét.

A zöldtetők és a zöldfalak úgynevezett épületszerkezeti vegetációs felületek. Az első zöldtetős épület Wollishofenben (Svájc) épült, ahol egy 3 hektáros víztározót fedtek be 1914-ben. A szakirodalom háromféle zöldtető típust különböztet meg, extenzív, intenzív és biodiverz tetőket. Mindhárom tetőfajta alapja ugyanaz. A födémre alulról felfelé hő-, vízszigetelő réteg, védőréteg, drénréteg, szűrő réteg és végül a talaj kerül. Az extenzív zöldtetők az 1960-70-es években jelentek meg Németországban és Svájcban és onnan terjedtek el világszerte. Létesítésükre a mérnöki és nem az esztétikai szemlélet volt jellemző. A gazdaságosságra törekvés jegyében a tetőn néhány centis talajrétegre ellenálló fajokat (pl. varjúháj) telepítettek. Az intenzív zöldtető ismertebb nevén a tetőkert. A talajréteg vastagabb, akár egy méter vastag is lehet. Fontos az esztétikum. A tetőkerten cserjék és fák is megélhetnek. Éghajlatunk miatt Magyarországon a tetőkerteket állandóan öntözni kell. A zöldtetők legújabb típusa a biodiverz tető. Ezeket nagy fajgazdagság jellemzi, az esztétikai szempont kevésbé lényeges, ezzel szemben fontos, hogy a beporzó rovarok állandóan virágzó növényzetet találjanak. A rovarok számára rovarmenedékeket létesítenek. Szintén újonnan jelentek meg a bioszolár zöldtetők. Itt a zöldtetőn napelemeket helyeznek el. A növényzet és a napelemek kiegészítik egymást.

Európában ma már 200 millió m² zöldtető található, melyből 3 millió m²-t Magyarországon építettek. Németországban a tetők 10 %-a zöldtető. Európában elsőként, 2002-ben a svájci Basel kantonban tették kötelezővé a lapostetős házakon zöldtető létrehozását. Franciaországban 2018-tól kötelező a kereskedelmi épületeken a zöldtető. Bécsben is kötelező lapostetőn zöldtetőt létrehozni. Budapesten a XII. kerületben 40 m² felett kötelező a zöldesítés.

A zöldtetők ismertetése után az előadó a zöldhomlokzatokra tért át. A zöldhomlokzat évszázadok óta létező épületi elem, hiszen kúszónövényeket (vadszőlő, borostyán) régóta futtatunk a homlokzatokra. A zöldhomlokzatoknak öt típusa van: kúszónövények támszerkezet nélkül és támszerkezettel, ültetőedény-soros rendszerek, függőleges gyökérszónás rendszerek és végül a filces rendszerek. Ezeket a típusokat, éppúgy, ahogy a zöldtető típusokat, fotókkal gazdagon

illusztrálva mutatta be az előadó. A zöldtetők és -falak előnye az energiahatékonyság, a hatékony csapadékvíz-menedzsment, a szigetelésvédelem, a szennyeződések megkötése, az ökológiai haszon és az ingatlan értéknovekedése. Előadását Dezsényi Péter azzal zárta, hogy a zöldfalak és zöldtetők ott a legjelentősebbek, ahol már nincs helyük hagyományos zöldfelületi elemeknek.

Kállainé Vereb Mária

Dezsényi Péter után Kállainé Vereb Mária, a Kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtár igazgatója előadását hallhatta a közönség *A Zöld Könyvtár Díj 2019. évi hazai díjazottja lettünk* címmel. A díjhoz vezető út 2017-ben, Kecskeméten indult, ahol előadást tartott a Könyvtár Madárbarát Klubjáról. Az előadáson részt vett Barátné dr. Hajdu Ágnes is, aki meghívta őket a 2018. márciusi MKE konferenciára az OSZK-ba, és ott megtartott előadásuk nyomán, amely az *Ökoszemlélet kialakítása és erősítése könyvtárunkban* címet viselte, javasolta az MKE elnöke, hogy a könyvtár pályázzon az IFLA zöld könyvtár díjára (Green Library Award). A kiskunfélegyháziak a *Petőfi Sándor Városi Könyvtár zöld útja műemléki környezetben* címmel adták be pályázatukat. Összesen 34 pályázat érkezett az IFLA-hoz, és az első helyezett mellett öt kiemelt díjazott könyvtárat soroltak fel, melyek közül a Petőfi Sándor Városi Könyvtár az első. A díj híre nemcsak a szak- és megyei sajtóba, hanem az országos médiába is bekerült (M1, Magyar Rádió).

A könyvtár pályázata négy tartalmi elemből állt. Bemutatta a könyvtár külső zöld környezetét, a könyvtár működését, szemléletét és belső zöld dizájnját, a könyvtár zöld tevékenységeit, programjait és a jövőbeni zöld terveket, célokat. Kiskunfélegyházán 2019-ben indult el a zöld város projekt. Ennek jegyében meg-

újítják a városközpont zöldfelületét és új rekreációs zöldterületeket hoznak létre. A zöldesítés a városban 27 hektár területet érint, a városi intézmények napelemekeket kapnak.

A könyvtár a városközpontban egy 200 éves épületben, az úgynevezett Hatytyúházban található. Ez az épület valamikor Petőfi Sándor apjának a mézszárszéke volt, ma műemlék. 1966-ban került ide a könyvtár, akkor még 365 m² területen, majd 2006–2008 között új épületszárnyat kapott, és ezzel területe 2000 m²-re nőtt. A felújítás során a fémportálok helyére fa nyílászárók kerültek. A könyvtár a hagyományos könyvtári terek (kölcsonzó, olvasóterem, gyermekkönyvtári rész) mellett internetes részleggel valamint rendezvény- és kiállítóteremmel is rendelkezik. A könyvtár olvasói terei tágasak és világosak, a természetes megvilágításra és szellőzésre törekszenek. A könyvtár gyűjteménye 100 000 dokumentum. 4000 beiratkozott olvasójuk van, akik személyesen és online évente 157 000-szer látogatták meg a könyvtárat vagy annak honlapját. 2018-ban a könyvtár 500 rendezvényén 14 000 fő vett részt. Az intézmény külső területét a város a 2008-as átadás után parkosította. Itt madarakat népszerűsítő információs táblát, a fákon pedig madárodúkat helyeztek el. A belső udvaron madáretetőket találhatók. 2011-ben Madárbarát Klubot hoztak létre. A könyvtár tagja a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek, és megkapták a madárbarát könyvtár címet is.

A környezettudatosság jegyében rengeteg apró dolgot tesznek. Irodai papírjaitat újrahasznosítják, akár kézműves foglalkozásokon is felhasználják. Kétoldalas nyomtatásra törekszenek, újrafeldolgozott papírt és természetes anyagokból készült tartós irodaszereket vásárolnak. Az új gépek beszerzésénél az energiatakarékos változatot részesítik előnyben. Az izzókat fokozatosan cserélik energiatakarékosakra, és 2019-től szelektíven gyűjtik a szemetet. A belső terekben sok a zöld növény, a belső udvaron olvasóiktól kapott növényeket helyeztek el. A belső udvar bútorai raklapokból épültek. A munkatársak gyalog, biciklivel vagy tömegközlekedéssel járnak, az épületen belül inkább lépcsőznek a lift használata helyett. Honlapjukon és közösségi oldalain (Facebook, Instagram) igyekeznek „zöld” tartalmakat elhelyezni. A könyvtárosok ott vannak a külső rendezvényeken is (*Tavaszi és Őszi Virágvásár, Virágos Félégyházúért* pályázat). Gyűjtik a fenntartható fejlődéssel, a környezetvédelemmel kapcsolatos dokumentumokat, melyekkel a helyi társadalom szemléletformálásában is részt vesznek.

2017-ben *Zöld nyomon járunk* címmel öko-élménytábort hoztak létre, ahol a felső tagozatos diákok sajátíthatták el a fenntartható életvitel alapjait. Helyi vállalkozókkal, állattenyésztőkkel ismerkednek meg, emellett kézműveskednek, újrahasznosítanak, rajzolnak és alkotnak. *Betűbölcső* néven baba-mama klubjuk is van, ahol szóba kerül a környezettudatosságra nevelés is. 1968 óta működik a könyvtárban a *Földrajzi szabadegetem*. 2015-ben a városban *OlvasLakokat* állítottak fel, ahová az állományból kivont vagy létszámfelettsége miatt be se vett könyveket helyezik el.

Az előadás zárásaként a jövőbeni terveket ismertette az igazgató. 2018-ban öko-munkacsoport alakult a könyvtárban, melynek célja a környezetvédelmi erőfeszítések még tudatosabbá tétele. 2019 áprilisában öko-hetet szerveztek a Föld napja alkalmából. Tavasszal napvitorlákat helyeztek el a belső udvaron. Kitelepültek a városi autómentes napra. 2019. végére tervezik egy ökosarok létrehozását a könyvtáron belül, melynek elemei: zöldfal, újrahasznosított bútorok és válogatott környezetvédelmi irodalom.

Fridrich István

Az utolsó előadó Fridrich István, a Gyűrűfű-Net Kft. ügyvezetője volt, aki *Gyűrűfű, az első ökofalu* címmel tartott előadást. Gyűrűfű Baranya megyében, a Zselic dél-keleti sarkában található. Közigazgatásilag Ibfához tartozik, de közvetlen összeköttetés nincs a két település között. A falu első írásos említése 1332-ből való. A török időkben a település kihalt, majd az 1700-as évek elején újjáépítették. A 18–19. században a falut magyarok, horvátok és németek egyenlő arányban lakták. A szocializmus idején funkció nélküli településsé vált, ennek köszönhetően 1970-ben az utolsó család is elhagyta a falut.

Borsos Béla és Kilián Imre (volt Duna Kör tagok) a rendszerváltás után határozta el, hogy fenntartható elvekre épülő és működő falut hoznak létre az országban, melynek alapelveit 1991-ben fogalmazták meg: ökológiai szemlélet, a földet nem tulajdonolják, a víz az egyik legfontosabb erőforrás, erőforrás-takarékosság (energia, hulladék) és önellátásra törekvés (energia, élelmiszer). Fontos a megvalósítás, fenntartás, megsemmisítés és újrahasznosítás költsége és energiaigénye. Az alapelvek megalkotása után az alapítók megfelelő helyet keresve

bejárták az országot és végül rátaláltak az addigra már elnéptelenedett Gyűrűfűre. Kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy a terület önálló vízgyűjtővel rendelkezik.

1992-ben az alapítók 174 hektár területet vásároltak meg a Szentlászlói Tsz-től, ahol közösségi házat kezdtek építeni. 1995-ben 1000 hektáros helyi természetvédelmi területet hoztak létre. 1996-ban megszületett a rendezési terv, elkezdték a családi házak építését. 1996-ban két, 1999-ben újabb négy család költözött Gyűrűfűre. Minden odaköltöző család egy hektár telket kapott. A falut 40 családosra tervezték. A faluban vezeték nélküli technológiák működnek, nincs gáz- és távfűtés. Az 1996-os rendezési tervet 2006-ban újították meg. A terv kiterjed a vízgazdálkodásra, a biogazdálkodásra, a vegyszerhasználatra, a településszerkezetre és az építési szabályokra. A területen tilos a vegyszerhasználat. Az ivóvizet ázott kútból, a használati vizet esővízgyűjtő ciszternából nyerik, komposzt WC-t használnak. Az elektromos ellátást napelemes rendszer biztosítja. A rendezési terv szól a települési szerkezetről és az építési szabályokról is. Kimondja, hogy helyi anyagokat kell használni és tiltja az azbesztet és az üvegyapotot.

A településen 2004 óta erdei iskola működik. Az érdeklődők számára vályogépítész tábort és tanfolyamot tartanak. A turisták számára tanösvényt létesítettek. Tapasztalataikat előadások formájában osztják meg a nagyvilággal. A települést, annak honlapja (www.gyurufu.hu) szerint, 29-en lakják. Aki ide szeretne költözni, annak el kell fogadnia a közösség alapelveit, részt kell vennie a közösség életében és saját magát is el kell fogadtatni a közösséggel.

A terítékre került témák iránti élénk érdeklődést jelezte, hogy az előadásokat követően a hallgatóság számos kérdést intézett az előadókhoz. Az előadásokhoz kapcsolódva ajánló válogatást készítettünk könyvtárunk állományából, az ökofalvak, ökoházak, zöld homlokzatok, zöldtetők, környezettudatos építkezés hazai és nemzetközi szakirodalmából, valamint a környezeti fenntarthatóság és települési öfenntartás előmozdítását célzó Kárpát-medencei mintaprojekteket bemutató kiadványokból. Ezt az előadásoknak helyet adó Tessedik-teremben, a továbbiakban pedig könyvtárunk olvasóteremében helyeztük el.

A szakmai nap délutánján „*Én kis kertem kerteltem...*” összefoglaló cím alatt kertészeti bemutatót, tanácsadást, tapasztalatcserét és közös kertészkedést kínáltunk. Lükő Szabolcs kertészmérnök, a Plantart Kft. munkatársa a zöldfalakról tartott bemutatót. A zöldfal egy beltéri vertikális kert, amit sűrű növénytakaró borít. Sokféle megjelenési és kiültetési formája létezik, ezek közös jellemzője, hogy a növényzet függőleges falat alkot. Vendégünk a magával hozott növények és zöldfal szerkezeti elemek segítségével a vertikális kertek több típusát is megismertette a hallgatósággal. Felhívta a figyelmet azokra a buktatókra, amelyek a növényfajták, a hordozó szerkezet, az öntözőrendszer, valamint az elhelyezési hely kiválasztásakor felmerülhetnek. Végezetül rámutatott arra, hogy a rendki-

vül látványos és a természetközelség érzetét nyújtó zöldfalak fenntartásának sok esetben igen magas az energia- és tápanyag-szükséglete.

Ezt követően, Lükő Szabolcs útmutatásával, a Mezőgazdasági Könyvtár munkatársai és lelkes segítők közösen elvégezték néhány nagyméretű olvasótermi növény átültetését. A könyvtár bejáratát közrefogó két virágládába télálló díszkáposztát ültettünk, és már a jövő tavaszra is gondolva virághagymákat duggattunk. A Mezőgazdasági Könyvtár épületét környező fákról sem feledkeztünk meg. Megmetsztük a 2018-ban, könyvtáros kollégánk emlékére ültetett díszcsereszye fácskát. Az épület bejárata előtt álló kőrisfa köré fűzfavesszőből font kerítést készítettünk, amely egyszerre szolgál védelemként a gépkocsikkal szemben és nyújt a könyvtár számára rendhagyó hirdetőfelületet. A közös kertészkedés során számos kérdés vetődött fel a növények gondozásával, szaporításával kapcsolatban. A felmerült kertészeti témákban való további tájékozódáshoz munkatársaink a könyvtári gyűjteményből több könyvet, folyóiratcikket is ajánlottak.

Kertészkedő könyvtárosok

Október negyedikén, az Állatok Világnapján 17 órai kezdettel *Lássuk a medvét! Medvekaland Erdélyben* címmel került sor Papp Tibor vetítéssel kísért úti beszámolójára. Hivatásos fotográfus kollégánk személyes hangvételő előadásában vallott arról, hogy szoros kapcsolata a természettel kisgyermek koráig nyúlik vissza. Természetfotósként több évtizede keresi, kutatja az erdők, mezők, rétek és lápok titkait, a kárpáti barnamedvék iránti érdeklődése azonban újabb keletű. A néhány évvel ezelőtt az erdélyi medvetámadásokról megjelent híradások ellentmondásossága keltette fel a figyelmét a téma iránt. Elhatározta, megkeresi „a maga iga-

zát” ebben az ügyben, megtapasztalja, hogy milyenek valóban ezek a medvék. A hosszabb előkészületet és szervezést követően került sor néhány évvel ezelőtt Székelyudvarhely környékén első medvefotózására. Élményei olyannyira meghatározónak bizonyultak, hogy 2019 tavaszán ismét felkereste Erdélyt, úti célként a medvék által legsűrűbben lakott Homoródfürdőt és környékét választva. Papp Tibor előadásában, amelyet zömmel saját, néhány esetben túratársai fényképfelvételeinek vetítésével kísért, az utazás és fotózások során szerzett élményeit és tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal. Az információkban gazdag, időnként meghatározó és humoros pillanatokkal is fellelkesítő beszámolóiból sokat megtudhatunk a kárpáti barnamedvék életmódjáról, viselkedéséről, a medvékkel való együttélés szabályairól, a medvetámadások lehetséges okairól, a támadás esetén követendő magatartásról, továbbá a természetfotózás szépségeiről és technikai nehézségeiről is. Az előadást követően kötetlen beszélgetésre marasztaltuk az érdeklődőket, akik között nagy örömeinkre valamennyi korosztály képviseltette magát.

Papp Tibor

Az Országos Könyvtári Napok keretében szervezett programjainkon nemcsak beszéltünk és beszélgettünk a fenntarthatóságról, hanem gyakorlati példákat is bemutattunk, sőt ezen túlmenve, rendezvényeink résztvevőivel közösen tettünk is a fenntarthatóság érdekében. A programok során szerzett tapasztalataink megerősítettek bennünket abban a meggyőződésünkben, hogy az ismeretközlés és szemléletformálás területén az intézményi és az egyéni kommunikáció hitelessége szempontjából rendkívül fontos a személyes példa szerepe.

A cikkben látható fényképek forrása: MMgMK Mezőgazdasági Könyvtár